

ZAŠTO NE VOLIŠ PALAČINKE

*„Plašim se da Kurt nikada nije do kraja shvatio
svoj položaj u velikom životnom rasporedu.
Samo naizgled se čini da je dovoljno znati
svoje mesto u lancu ishrane.
No, moraš znati i nešto više.“*

Dimitrije Vojnov (o Kurtu Kobejnu)

Sretni ga, ali mu nikada ne reci p a l a č i n k a. U njegove pete će se uvući jeza i ubiće te zato što neće znati za sebe. Zato što će se izgubiti u vremenu i prostoru. Zato što će se na njegovo čelo spustiti crna zavesa. Zato što će njegove oči postati crvene. Zato što će mu biti muka.

Osetiće kako džinovski žuti crv pokušava da kroz oko izade iz njegove glave. Palačinka će početi da se svojim prednjim delom provlači kroz njegov nos, a kao delfin će mahati repom i glava će mu postati teška. Počeće da se guši i više neće imati kud.

On je sada miš koji hoda po oštrici noža.

On ne zna šta radi. Traži od tebe pomoć, a ti ne znaš kako da mu pomogneš. Ti si sada njegov neprijatelj. Ti si najgora palačinka na svetu.

Ubiće te hladno, kao da izvodi jedanaesterac.

A sigurno mu mnogo značiš, jer ga slušaš, i ne bi želeo da te slučajno kokne.

Nikada ne reci palačinka.

Ćuti.

2.

Delili smo hotelsku sobu na srednjoškolskoj ekskurziji u Kotoru. Vuk Žigić je sanjao palačinku. Uvijenu, debelu, braonžutu, napunjenu čokoladnim kremom.

Dopuzala je sa ulice i počela da poput najtvrdoglavije gusenice puzi ka otvorenom prozoru. Bio je mrak. Put su joj osvetljavale munje. Kretala se sigurno, korak po korak. Nekoliko puta je glavom bezuspešno pokušala da probije zelenu mrežu, sve dok nije našla rupu kroz koju je uspela da se provuče. Silazila je niz beli zid sobe, ostavljajući za sobom crni trag od krema. Uspela je da se popne uz krevet i da dopuzi do Vukovih nožnih prstiju.

Tada ju je prvi put osetio. Prešla je preko nožnog palca, preko prstiju, krenula dalje, po njemu, kao po pisti na kojoj uzleću palačinke. Puzala je po butini, osećao je palačinku na svome stomaku.

Trzao se. Pokušavao je da se probudi, skoči i da je, kao zmiju, dugačkim štapom, baci što dalje. Puzala je i po koži ostavljala svoj trag.

Onda se uvukla u njegovu kosu. Onda se uvukla u njegove lokne: osvojila je svoju žrtvu, a i sama bila zatočena. Čupala je i pokušavala da se oslobodi.

Vrisnuo je.

Probudio sam se i skočio iz kreveta.

Vuk je klečao go na podu i držao ruke na licu. Zavukao je prste u kosu i pokušao da pronađe palačinku.

Nije bilo nikave palačinke. Nije bilo ni otisaka od crnog krema po krevetskim čaršavima i po zidu. Bilo je pola četiri ujutro.

3.

Beogradska firma za proizvodnju slatkiša „Ah“ pustila je na tržište novi eurokrem. Za potrebe realizacije reklamnog spota, aprila 1984. godine, angažovan je reditelj Mita Deskideri koji je posle nekoliko dana sedenja za mašinom napisao sinopsis buduće reklame. Devetogodišnji klinac, neobičnog izgleda, jede palačinke koje su premazane eurokremom.

Iako se početak snimanja reklamnog spota prilično otegao, od maja do juna, Mita Deskideri je tražio potencijalnu zvezdu reklame po ulicama i trgovima.

Pronašao je Vuka Žigića na plaži koja je okruživala ostrvo Brač. U Milni, kraj marine, gde je Vuk jeo špagete, ubedjujući svog oca da odu do fabrike sardina koja se nalazila u blizini.

„To je on“, rekao je Mita Deskideri čim je ugledao Vuka.

Pažnju mu je privukla Vukova kovrdžava kosa koja je ličila na TV antenu.

Vuk se dobro snašao u televizijskom studiju. Snimanje se odužilo. Jedna palačinka. Ponovićemo. Druga palačinka. Ponovićemo. Treća palačinka. Idemo još jednom.

Nakon šesnaeste palačinke, Vuk se onesvestio i probudio tek nakon dva dana.

Bilo, pa prošlo.

Kada je nakon nekoilko meseci video palačinku, dobio je napad. Mada se očekivalo da opet izgubi svest, postao je agresivan.

4.

Niko od nas nije verovao da će nakon svega ON uopšte doći. Postoje bar tri razloga zbog koja ama baš svako ima pravo da ne dođe na proslavu desetogodišnjice svoje velike mature. Lako je kasnije u kafani „Ispod kestena“. Tamo su jedini problemi tup nož i tvrda Karadorđeva šnicla. Šta s a d?

Vuk Žigić je, ipak, bio tu.

Pozdravili smo se pred školom pre nego što je počeo svečani čas. I mada se na godišnjici mature rečenica „oh, pa ti se za ovih deset godina ništa nisi promenio“ pretvorila

u okoštalu frazu, mogao sam je slobodno šapnuti na uvo svom nekadašnjem školskom drugu iz klupe, jer je govorio i mislio isto kao i pre čitave medijske halabuke koja se oko njega digla.

Vuk Žigić je oduvek izgledao užasno stidljivo.

Vuk Žigić je uvek pojednostavljivao stvari.

Vuk Žigić nikada nije znao kako se zove naš predsednik.

Kada mu je pre dva meseca organizator javio da će u novogodišnjoj revijalnoj epizodi kviza „Milion u džepu“ na pitanja odgovarati predsednik države Jeremija Strum, Vuk Žigić nije ništa rekao.

„Dobro.“

5.

Dobro veče.

Gledate još jedno, specijalno novogodišnje izdanje kviza „Milion u džepu“.

Ja sam vaš domaćin Vuk Žigić, a naš takmičar, koji će pokušati da milion stavi u džep, predsednik Jeremija Strum...

Vuku nije ništa značilo što sa sramotnim pasusom naše istorije sedi oči u oči. U studiju nije bilo publike. Nije bilo ekipe. Neprijatno su odjekivale najave ogromnom polumračnom prostorijom. Snimanje tople novogodišnje emisije ličilo je na epizodu iz pakla. Bilo je tu samo nekoliko ljudi iz predsednikovog obezbeđenja. I ništa. Predsednik nije imao nikog. Ubio je svoje najbolje prijatelje.

Nakon ove emisije, gledaoci najgledanije emisije pomisliće da on nije čudovište. Predsednik nije čudovište ukoliko se pojavi u kvizu. Možda će uzeti nekoliko procenata od opozicije koja mu je ozbiljno ljuljala stolicu. Prvi put nakon dvadeset godina vladavine.

Počelo je. Prvo pitanje ticalo se imena velikog ruskog pisca Tolstoja. Ime slavnog ruskog pisca Nikolajeviča Tolstoja je:

Luka

Vuk

Medved

Lav

Trebalo je da bude duhovito. Od te duhovitosti šezdesetogodišnji predsednik Jeremija Strum je dobio proliv. Luka, Luka, Luka. Luka Ilić. Vođa opozicije koji je hteo da mu još pod slovom a) pokaže da mu iz ruku otima medijsku moć. Naljutio je predsednika. Postao je crven kao semafor. Trebalo je da ga ubije prvom prilikom. Ponovićemo ovo još jednom!

Vuk Žigić nije ništa razumeo. Potpuno pasivan u praćenju politike nije pojma imao zašto je predsednik odjednom postao ljut. Gledao ga je u oči, a ovaj je ćutao.

Pobogu, pa valjda zna ko je Lav Nikolajevič Tolstoj, pomislio je Vuk Žigić. Ovaj drčni tip koji je svoj datum rođenja proglasio za nacionalni praznik valjda zna ko je Tolstoj.

Šta ako ne zna? Šta ako da pogrešan odgovor?

Neka niko ni ne pomisli da ću se usuditi i ispraviti odgovor. Nažalost, nije tačno!?

Ako predsednik Jeremija Strum u novogodišnjem izdanju kviza „Milion u džepu“ kaže da se tačan odgovor nalazi iza slova c), Lav Nikolajevič Tolstoj od danas ima da bude Medved Nikolajevič Tolstoj i gotovo.

Kod drugog pitanja zapelo je Vuku Žigiću. Zapelo je i Jeremiji Strumu, ali on to nika da neće saznati. Prva tri pitanja su po običaju duhovita i laka. Prvo je baš namučilo predsednika, pomislio je Vuk. Jedva čekam da vidim sledeću zagonetku.

Kompjuter je izbacivao drugo pitanje.

Bez kog sastojka ne možete napraviti p a l a č i n k e?

a) Vuk Žigić je osetio grč u stomaku i kako mu nestaje vazduha, a da to niko u režiji nije primetio.

b) Predsednik Jeremija Strum je video da se događa nešto čudno i pokušao da vikne.

c) Vuk Žigić je uhvatio Jeremiju Struma za vrat i počeo da ga davi. Dovoljno je bilo samo obuhvatiti njegov vrat. Kvrc. Plašio se da će ga jednog dana neko udaviti. Vuk ga nije udavio. Vuk ga je tek dotakao.

d) Tišina.

Vuk ništa nije video i Vuk ništa nije čuo. Po običaju se neće sećati. Bolje.

Neko će mu već reći: „Nasrnuli ste na predsednika“. No, Strum će biti dobro.

Niko neće videti ovu emisiju.

6.

U kafani „Ispod kestena“ stvarno smo imali problem sa tupim nožem i tvrdom Karadorđevom šniclom. U sali je bilo užasno toplo. Izašao sam u kafansko dvorište. U mraku sam primetio dve prilike. Pod kestenom, za drvenim stolom, sedeli su Vuk Žigić i Petar Jovanović, naš prijatelj iz srednje škole. Petar Jovanović je bio visok dva metra i poznao je predsednika Struma. Godinama je u Strumovoj policiji zauzimao visoko mesto. Bio je deo „velikog mehanizma“. Petar je bio čovek od poverenja. Znao je sve.

Letnja noć. U daljini se čula grmljavina.

„Sedi“, rekao je tiho Vuk Žigić kada me je video. Bio je bled u licu. Jedva da je prozborio tih nekoliko reči. Kada je izgovorio poslednji slog, učinilo mi se da će početi da povraća. Držao je ruku na ustima i gledao u zemlju.

„Izvinite, ako sam vas prekinuo“, rekao sam Petru Jovanoviću.

Nije ništa odgovorio. Nije me ni pogledao.

Ćutali su.

„Mnogo si ti naivan, Vuče“, nastavio je Petar Jovanović govor tamo gde ga je prekinuo kada sam im prišao. Nije me pogledao. Govorio je Vuku širom otvorivši oči, sve više se unoseći u njegovo lice.

„Ti si žrtva Luke Ilića. Jebena Lukina žrtva. Žrtveno jagnje opozicije. Ti si ubio predsednika Jeremiju Struma! Slučajno. Udavio si ga. Super je što su ti rekli da si samo pokušao da ga udaviš. Lepa priča. Strum je doživeo srčani napad čim si spustio ruke na njegov vrat. Niko to nije očekivao, ali je opozicija to iskoristila. Oni su izvršili državni udar,

čoveče, a da niko to i ne zna. Luka Ilić je prvi obavješten. Bio je u studiju deset minuta posle Strumove smrti. Sa njim je došao i ministar policije, a šef generalštaba se već deset meseci viđa sa vođama opozicije. Luka je opasan tip. Luka je podvukao crtu. A onda je taj isti Luka napravio najpametniji potez u svom životu. Uveo je u priču dvojnika Jeremije Struma, dvojnika kojim on sada upravlja kao marionetom. Odmah sutradan! Kao imamo predsednika, našeg starog dobrog Jeremiju. A onaj Strumov dvojnik se tako glupo smeje...

Ove ovce to nikada neće shvatiti!"

Petar je prstom pokazao na prozor. Naši školski drugovi su se uz zvuke harmonike provlačili između kafanskih stolova. U uglu sale je svetlucao televizor. Sa ekrana se po pedeseti put toga dana crveneo predsednik Strum (ili već ko), dok je čitao nekakvo saopštenje. Imao je ogromno čelo. Bio je namrgođen i (kao i uvek) „ponosit“, čak i kada prilika to od njega nije tražila. Zagledali smo se izdaleka i tražili grešku na ekranu. Tražili smo nešto. Petar je zapalio dugačku i tanku cigaretu, a Vuk nije podizao pogled. Kao da nije smeo da pogleda. Gledao je u zemlju, potpuno žut u licu.

„Služba to zna. Služba prepoznaje dvojnika Jeremije Struma i pre nego što krene na javna špica „Dnevnika“. Služba nije ovca. Ali, ta ista služba zna da je sa Strumovim režimom gotovo. Svima nam se povraća od njegovih gluposti. Mi svesno pristajemo na ovu igru. Naš zadatak jeste da prihvatimo da je Luka Ilić na vlasti u ovoj zemlji, a da to ipak nikom ne otkrijemo. I za nas je gospodin Strum, kog si ti udavio, još uvek živ. Do dalje!”

Sevnulo je. U trenutku kada sam pomislio da bih mogao izbrojati sekunde do udara groma, začuo se ogroman prasak i nestalo je struje. Bilo je blizu. Iz mračne sale su se čuli uzdasi školskih drugova koji su negodavali što je odjednom utihnula glasna muzika i što su se odjednom našli u mraku.

7.

Vuk nije mogao da se seti ni jednog trenutka sa snimanja kviza „Milion u džepu“. Bar jednog jedinog trenutka koji bi bio argument *protiv* ili bar argument za užasavajućoj Petrovoj teoriji. Ono što je najviše igralo u njegovom stomaku bilo je njegovo „buđenje“.

Vuk Žigić se probudio nakon dva dana. Mada bi se moglo očekivati da se probudio u mrtvačnici, jer je dva dana ranije davio predsednika, otvorio je oči u gradskoj bolnici, a umesto noža pod vratom, osetio je ruku na svom čelu i nad sobom, kroz maglu, prepoznao vođu opozicije Luku Ilića. Imao je crnu košulju na sebi i skupocen ručni sat. Razvukao je usne u osmeh kada je Vuk konačno otvorio oči. Nije znao šta da mu kaže.

„Sve će biti u redu. Odmori se, nikome ništa ne pričaj i ne brini.”

Prošlo je nekoliko minuta.

Onda se nespretno osvrnuo i sa nahtkasne uzeo tanjir koji je ugrurio pod Vukov nos.

„Ovo ti je poslala moja žena. Nadam se da voliš p a l a č i n k e!”

8.

Sretni ga, ali mu nikada ne reci palačinka. U njegove pete će se uvući jeza i ubiće te zato što neće znati za sebe. Zato što će se izgubiti u vremenu i prostoru. Zato što će se na njegovo čelo spustiti crna zavesa. Zato što će njegove oči postati crvene. Zato što će mu biti muka.

Osetiće kako džinovski žuti crv pokušava da kroz oko izađe iz njegove glave. Palačinka će početi da se svojim prednjim delom provlači kroz njegov nos, a kao delfin će mahati repom i glava će mu postati teška. Počeće da se guši i više neće imati kud.

On je sada miš koji hoda na oštrici noža.

On ne zna šta radi. Traži od tebe pomoć, a ti ne znaš kako da mu pomogneš. Ti si sada njegov neprijatelj. Ti si najgora palačinka na svetu.

Ubiće te hladno, kao da izvodi jedanaesterac.

A sigurno mu mnogo značiš, jer ga slušaš, i ne bi želeo da te slučajno kokne.

Nikada ne reci palačinka.

Ćuti.